

o sobě uvedena jako důvod neplatnosti smlouvy, nýbrž jest tomu tak jen tehdy, když někdo kořistě z lehkomyšlnosti, tísně, mdlého rozumu, nezkušenosti nebo vzrušení myslí někoho jiného, dal sobě nebo třetímu za plnění slíbiti nebo poskytnouti plnění vzájemné, jehož hodnota jest v patrném nepoměru ku hodnotě plnění. Nic takového žalovaný netvrdil, a nemůže se také dovolávati ustanovení Šu 7 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., chránícího zájmy spotřebitelů, poněvadž z jeho přednesu vyplývá, že koupil dobytek za účelem dalšího zcizení, při němž chtěl ještě vyzískati, a tu dlužno předpokládati, že mohl a měl posouditi, zdali cena, za kterou kupuje, jest cenou přiměřenou (viz zásadu vyslovenou v Šu 2 zákona ze dne 28. května 1919, čís. 299 sb. z. a n. o lidových soudech cenových, které jest obdobně užití i na případy sběhnuvší se po 28. říjnu 1918).

Čís. 2468.

Zastupování společnosti s r. o.

(Rozh. ze dne 5. dubna 1923, Rv I 1579/22.)

Žalobu proti společnosti s r. o. o zaplacení kupní ceny za dodané zboží procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud ji vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní názor žalované, že společnost s obmezeným ručením nemůže býti zastoupena nikým jiným než osobami k tomu povolanými, a do rejstříku zapsanými, neobstojí. Dle Šu 28 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. o společnostech s obmezeným ručením může býti provozování obchodu společnosti, jakož i její zastupování při tomto obchodním provozování svěřeno i jednotlivým správcům obchodním nebo jinakým zmocněncům nebo úředníkům společnosti a určuje se pak rozsah jejich zástupčí moci podle jim daného zmocnění. Nebylo ani tvrzeno, ani dokazováno, ani zjištěno, že by byl František F. prokuristou žalované společnosti (čl. 45 obch. zák.) a proto okolnost, že nebyl zapsán do obchodního rejstříku, nevadila, aby jménem žalované neujednal platně objednávku zboží. Mluví-li žalovaná o obmezení plné moci F-ovy v jejím zákonitém rozsahu tím, že musil bráti v potaz představenstvo, že mohl objednat zboží jen u přítomnosti druhého úředníka a za daného souhlasu představenstva, je to vůči žalobci s hlediska čl. 47 obch. zák. z té příčiny bez jakéhokoliv právního účinku, jelikož žalobce o tomto obmezení plné moci F-ovy neměl tušení. Poněvadž u Františka F-a nešlo o zmocnění skutečné, nýbrž o presumptivní, nelze použiti čl. 55 obch. zák., jak se ho žalovaná dovolává.

Čís. 2469.

Zásady Šu 19 rozl. zák. lze použiti i pokud jde o manželství před vydáním rozlukového zákona rozvedená, dosud však nerozloučená. Jest

»důležitým důvodem« ve smyslu Šu 19 rozl. zák., že hospodářské poměry doznaly válkou tak podstatné změny, že na ni strany, uzavírajíce před válkou smír o výživném, nemohly pomýšleti.

(Rozh. ze dne 5. dubna 1923, Rv II 403/22.)

Smírem při dobrovolném rozvodu manželství od stolu a lože upravili manželé dne 4. listopadu 1914 majetkové poměry tak, že se manžel zavázal, zaplatiti manželce na úplné vyrovnání vyživovacích nároků 45.000 K. V roce 1921 zadala manželka žalobu o placení výživného, ježto prý po uzavření smíru nastala změna v poměrech obou stran a to na její straně zhoršení následkem nemoci, u manžela pak značné zlepšení majetkových poměrů. *Procesní soud* první stolice žalobu zamítl. *Důvody*: V případě, o který jde, jest rozhodujícím, zda platí dohoda, učiněná při dobrovolném rozvodu manželství o výživě, s předpokladem mlčky vyhrazené doložky »rebus sic stantibus«, a zda může tato dohoda býti pozměněna napotomní změnou poměrů v úvahu přicházejících (způsobilst k placení, potřeby). Bývalý rakouský nejvyšší soudní dvůr uznal po kolísající judikatuře (úř. sb. Novak XVII. str. 96) plen. usnesením ze dne 18. ledna 1916, jud. kn. 224 Novak 1678, že je věcí výkladu smlouvy a že záleží na vůli stran, zda mají ustanovení smíru o výživě jednou pro vždy za všech okolností, najmě i co do výše, pokládána býti za nezměnitelná, či zda vůle stran směřuje k tomu, by se stanovila smírem určitá výměra výživy právě se zřetelem na majetkové a výdělkové poměry manželovy v době smíru, na tehdejší osobní a majetkové poměry manželčiny a na všeobecné poměry vůbec (obdobně plen. rozhodnutí ohledně výživy dětí ze dne 18. ledna 1916 jud. kn. 245 Novák 1679). V literatuře zaujímá totéž stanovisko Krainz-Ehrenzweig § 432, Neumann-Ettenreich str. 108 a j. O vůli stran při uzavření smíru ze dne 4. listopadu 1914 dle názoru soudu nemůže býti pochybnosti. K smíru došlo po delším vedení sporu. Smír bere pak v úvahu všemožné poměry, snaže se, je úplně upravit mezi stranami. V bodu 5 označuje se úhrnný peníz jako sloužící »k úplnému zapravení všech vyživovacích nároků, jakož i všech jakýchkoliv nároků ze svatebních smluv«. V bodu 8 opakováno pak ještě jednou, že smírem upraveny byly »všechny obapolné majetkové nároky obou stran«. Vzhledem k tomu je soud toho názoru, že strany smírem chtěly docíliti konečné úpravy a konečného vyřízení, zejména i svých majetkových poměrů, pročez tu nemůže býti řeči o předpokladu doložky rebus sic stantibus mlčky, takže důkazy, jež nabídnuty byly o změně poměrů při uzavření smíru, postrádají důležitosti. Dlužno se ještě zabývatí otázkou, zda přijalo ustanovení Šu 19 zákona ze dne 22. května 1919, číslo 320 sb. z. a n. dosavadní právní stanovisko, či zda chtělo uvést nové zásady, týkající se úmluv manželů v řízení o rozvodu a rozluce. V tomto ohledu nelze přehlédnouti, že v době uzákonění shora uvedené normy se již utvořil pevný názor v nauce a praxi a to ve smyslu shora vyličeném. Kdyby byl chtěl tento zákon v odporu k tomuto názoru zjednatí platnost jinému, zcela odlišnému stanovisku, muselo by to určitějším a jasnějším způsobem býti vysloveno, nehledíc ani k tomu, zda vůbec

bylo by bývalo na místě, by se tak stalo pro obmezený obor právní a by pro jiné zcela obdobné obory zůstala v platnosti zásada dosavadní. Dle názoru soudu nelze ustanovení Šu 19 manž. zák. použití k jinému rozřešení otázky zde nadhozené a může rovněž jen v ten rozum býti vykládáno, že »důležitými důvody« rozumějí se jen takové změny v poměrech, které strany, uzavírajíce dohodu, vzaly v úvahu a ohledně kterýchž aspoň mlčky chtěly, aby se vzal na ně ohled. Odvolání se na § 91 obč. zák. k odůvodnění nároků na nedostávající se nutnou výživu, není odůvodněným. Neboť toto ustanovení vztahuje se na manželství trvající, nerozvedená nebo taková, jež byla soudně rozvedena s výrokem v otázce zavinění. Pokud se však týče dobrovolně rozvedených manželů, jsou tito Šem 105 obč. zák. odkázáni na smír v otázce výživy, kterýžto smír je předpokladem pro přípustnost takového rozvodu, takže v takovém případě o otázce výživy nerozhoduje již zákon, nýbrž souhlasná vůle stran (rozhodnutí v Manzovém vydání ad § 105). O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, opírající se o dovolací důvody čis. 2 a 4 Šu 503 c. ř. s., jest v obojím směru ospravedlněno. Žalující strana důvodně vytýká nesprávnost právního názoru odvolacího soudu, který shodně s prvním soudem má za to, že nárok žalobkyně na výživné byl smírem ze dne 4. listopadu 1914 jednou pro vždy nezměnitelně urovnán. V rámci tohoto sporu netřeba povšechně řešiti otázku o právní povaze manželčina nároku na výživu, neboť ani čistě soukromoprávní jeho ráz nestačí sám o sobě k odůvodnění, že smír o výživu mezi manželi uzavřen byl nezměnitelně pro všechny budoucí časy. Odvolací soud nechal v tomto směru neprávem nepovšimnutým ustanovení Šu 19 zákona ze dne 22. května 1919, čis. 320 sb. z. a n., dle něhož kterýkoliv z manželů může žádati z důležitých důvodů za nové upravení majetkových poměrů pořadem práva. Jest ovšem správně, že tento předpis jest určen v své řadě pro manželství, která, byvše rozvedena před vydáním zákona čis. 320/1919 sb. z. a n., byla po jeho vyhlášení rozloučena, ale není zákonné překážky, by nemohlo zásady, v něm vyslovené, býti použito i při novém uspořádání výživného mezi manželi již před vydáním zákona rozvedenými, třebas jich manželství nebylo dosud rozloučeno; neboť i v takovýchto případech smírem, dojednaným při rozvodu o výživném, vzdala se manželka práva, jí dle Šu 91 obč. zák. proti manželi příslušejícího, a manžel byl sprostěn povinnosti Šem 91 obč. zák. mu uložené. K důležitým důvodům, v § 19 zákona čis. 320/1919 sb. z. a n. uvedeným, sluší zajisté počítati změnu hospodářských poměrů, válkou vyvolanou, na kterou žádá ze stran při uzavření smíru ze dne 4. listopadu 1914 nemohla mysliti, a poněvadž taková změna hospodářských poměrů byla žalující stranou tvrzena, nesměla býti při rozhodování o jejím žalobním nároku ponechána nepovšimnutou. Než i ze sama obsahu smíru vyplývá nesprávnost názoru nižších soudů o nezměnitelnosti ujednání

stran o výživném. Doslov odstavců 5—8 smíru nasvědčuje tomu, že bylo úmyslem stran, aby se dostalo manželce možnosti, opatřiti si výživu z úroků kapitálových obnosů, které její manžel zavázal se jí vyplatiti, pokud se týče pro ni knihovně pojistiti. Z celkové sumy 45.000 K vypadá 20.000 K na vrácení věna manželce, a jen 25.000 K plynulo ze jmění manželova, při čemž zůstává mimo úvahu, zdali od této poslední částky by nebylo nutno odečísti 10.000 K na jiný dluh žalovaného vůči manželce, jak tato namítá. Z dojednání stran o 5% zúrokování 45.000 K sluší usuzovati na vůli jejich, že měl tímto úrokovým požitkem býti zjednán manželce prostředek k výživě, a že tedy jejich vůle se nesla k tomu, by celý kapitál jí zůstal neztenčen. Nebyl-li však dle zřejmého úmyslu stran a obsahu smíru vyplacen manželce ku spotřebě na její výživu, nýbrž k její trvalé výživě, o čemž nelze pochybovati již proto, poněvadž poskytování výživy znamená trvalé postaráni se o výživu, plyne z toho, že, nastala-li taková změna hospodářských poměrů, že úroky z kapitálu nestačí k manželčině výživě, jest její nárok na novou úpravu výživného také již dle vůle stran, kterou sluší vykládati dle §u 914 obč. zák. ve znění III. novely k obč. zák., opodstatněn, aniž by bylo žalobkyni třeba čekati snad až do úplného strávení kapitálu samého upotřebením ho k doplnění výživného. Názor odvolacího soudu, že nová úprava výživného jest přípustna jen tehdy, když výživné dosud není splaceno, a když za základ jeho byly položeny určité periodicky se opakující dávky, jest zde nepřipadný, a odůvodnění k němu připojené jest vyvráceno pro případ, o nějž tuto jde, úvahou shora uvedenou. Z toho všeho plyne, že řízení zůstalo neúplným, poněvadž nebyly zjištěny skutkové okolnosti o změně hospodářských poměrů, na něž strany při uzavření smíru nemohly myslet. K tomu přistupuje ještě další tvrzení strany žalující, že ona, jsouc tělesně nemocna a duševně zlomena, není schopna žádného výdělků, a že na druhé straně se majetkové a výdělkové poměry jejího manžela od doby ujednání smíru značně zlepšily. Také tyto okolnosti jest třeba zjistiti, jelikož povaha výživy to sama sebou přináší, že se mění dle potřeb oprávněné osoby a dle způsobilosti osoby k plnění povinné, při čemž zajisté i všeobecné hospodářské poměry jsou důležitou složkou, jevící vliv na vyměření výše výživného.

Čís. 2470.

Byl-li současně se zastavením vyrovnacího řízení (§ 2 (2) konk. ř.) vyhlášen úpadek, neobživnou zástavní práva, nabytá před zahájením vyrovnacího řízení. Tato zástavní práva sice zanikají, nelze však žádati za jich výmaz.

(Rozh. ze dne 10. dubna 1923, R I 148/23.)

Návrh správce úpadkové podstaty na zrušení exekuce na movitosti, exekuce vnuceným zřízením zástavního práva na úpadcově domě a vnučenou správou jeho soud první stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Exekuce zabavením svršků provedena dne 29. května 1922, takže tímto dnem bylo vymáhající věřitelkou na-